

Nazmi Arıkan

FEN BİLİMLERİ

Eğitim Kurumları

ORTAOKULU / REHBERLİK BİRİMİ BÜLTENİ

AKRAN ZORBALIĞI

Zorbalık, bir veya birden çok öğrencinin, kendilerinden daha güçsüz öğrencileri, kasıtlı ve sürekli olarak rahatsız etmesiyle sonuçlanan ve mağdurun kendisini koruyamadığı durumları kapsayan bir davranış biçimidir. Çocuk ve ergenlerde eğitim-öğretim sürecini olumsuz etkileyen ve psikiyatrik bozukluklara yol açabilen, son yıllarda üzerinde önemle durulmaya başlanmış olan bir durumdur. Pek çok ülkede çocuklar ve ergenler arasındaki şiddet içerikli saldırganca davranışlar toplumsal nitelikli bir sorun olarak ele alınmaktadır. 6-16 yaş çocuklar arasında en sık görülen problem olarak tanımlanmaktadır.

Fiziksel zorbalık, psikolojik zorbalık, cinsel zorbalık ve siber zorbalık olarak alt başlıklara ayrılmaktadır.

Fiziksel zorbalık; itme, tekme atma, vurma, ısırma vb. istenmeyen ve can acıtıcı her türlü fiziksel teması ve kendisine ait olmayan eşyalara verilen zararları içermektedir.

Psikolojik zorbalık; çoğu zaman fiziksel zorbalıktan daha fazla can acıtan küfür etme, aşağılama, hakaret etme, yok sayma, dışlama, adını çıkarma, korkutma, tehdit etme, dedikodu yapma, dalga geçme ve istenmeyen lakapları kapsamaktadır.

Cinsel zorbalık ise ortaokul ve lise yaşlarında daha sık rastlanan istenmeyen her türlü cinsel davranış, söz ve dokunuş anlamına gelmektedir. Cinsel içerikli dedikodu, iftira, ve teşhircilik de cinsel zorbalık alt başlığı içerisinde yer almaktadır. Bir de günümüzde internet ve sosyal medya kullanımı yaşının oldukça düşmesi ile birlikte siber zorbalık kavramı ortaya çıkmıştır.

Siber zorbalık; psikolojik zorbalık kategorisine giren davranışların sanal ortam üzerinden gerçekleştirilmesidir. Öğrenci adına sahte sosyal medya hesabı açma, grupça mesajlaşılabilen ortamlarda aşağılayıcı ifadeler yazma, uygunsuz fotoğraf ve bilgi paylaşımı gibi davranışlardır. Sanal ortamdaki iletişimin yüz yüze olmaması nedeniyle öğrenciler için mağdur ile empati kurmak oldukça zor hale gelmektedir. Son zamanlarda okul içerisinde hiçbir zorbaca davranış sergilemeyen öğrencilerin bile sanal ortamda hiç düşünmeden kırıcı ifadeler kullanabildiği görülmektedir.

Yukarıda sınıflandırılan davranışlara maruz kalan öğrenciler utanç hissederek ve kendilerini suçlayarak yaşadıklarını kimse ile paylaşmama yönünde davranabilmektedirler. Uzun süre mağdur olan öğrencilerde fiziksel belirtiler, okula gitmek istememe, okul başarısında düşüş, içe kapanma, mutsuzluk, uykusuzluk, yoğun ağlama ve öfke nöbetleri görülebilmektedir.

Yapılan araştırmalar zorbaca davranışlara maruz kalan öğrencilerin özelliklerini tanımlamaktadır. Okullarda zorbaca davranışlara maruz kalan öğrencilerin; sosyal iletişimlerinin zayıf olabildiği, kendilerini ifade etmekte ve savunmakta zorluk yaşayabildikleri, içine kapanık, özgüvensiz, endişeli, itaatkar, hassas ve alıngan yapıya sahip olabildikleri, fiziksel olarak zayıf, kısa, engelli veya kronik hastalığa sahip olabildikleri ve espri anlayışlarının yaşitlarından farklı olabildiği ya da sadece zorba tarafından herhangi bir sebepten dolayı kıskanıldığı ifade edilmektedir.

Bu noktada en büyük problem, sınıflarda öğrencilerin büyük çoğunluğunun zorbaca davranışlara seyirci kalıyor olmasıdır. Yapılan davranışın mağduru ne kadar üzdüğü diğer öğrenciler tarafından algılanamamaktadır. Bazen aynı durumu kendisinin yaşamasından çekinen öğrencilerin de sessizce yaşananlara seyirci kalmayı tercih ettiği bilinmektedir. Zaman zaman ise söylenen sözlerin bazı öğrencilere komik gelmesi nedeniyle gülerken tepki vermelerinin zorbalık anlamına geldiğini düşünmemektedirler.

Okullarda zorbaca davranışların engellenmesi için önemli adımlardan bir tanesi bu tür davranışlara seyirci kalınmaması gerektiğinin öğretmenler ve ebeveynler tarafından tüm öğrencilere öğretilmesidir. Hem mağdurun hem de zorbaca davranışlara şahit olan öğrencilerin mutlaka okulda öğretmenlere, evde ise ailelerine yaşananlar ile ilgili bilgi vermelerinin önemi vurgulanmalıdır.

Tüm öğrencilerin duyarlılığını arttırmak adına Okan Koleji Rehberlik Birimi olarak her yıl sınıf rehberlik derslerinde mutlaka akran zorbalığı konusu öğrenciler ile birlikte işlenmektedir.

Okul içerisinde yaşanan olaylara anında müdahale edilmekte, gerekli yaptırımlar uygulanmakta, öğrenciler takip edilmeye devam edilerek aileler ile temas kurulmaktadır.

Okulla eşgüdümlü olarak ebeveynlerin de konuyu hassasiyetle ele almaları sorunların hızla çözülmesine katkı sağlayabilmektedir.

Zorbalık ile ilgili yaşanan sıkıntılarda zorbalık yapan öğrencilerin empati becerileri, vicdan gelişimi ve zorbaca davranışlara sebep olan bireysel ihtiyaçlarına yönelik çalışmaların planlanması gerekir iken, mağdur olan öğrencilerin ise özgüvenlerinin, sosyal becerilerinin ve sorun çözme becerilerinin geliştirilmesi yönünde okul, aile ve öğrenci arasında işbirliği sağlanmalıdır.

Çocuğunun zorbalığa maruz kaldığını öğrenen ebeveynlerin; aşırı tepki göstermeden, olabildiğince sakin kalarak çocuğunun duygularını ifade edebileceği güven ortamı sağlaması, iyi bir dinleyici olması, yaşananlar sonucu hissedilen korku, kaygı, utanç, suçluluk gibi olumsuz duyguların normal olduğunu vurgulaması, ne olursa olsun çocuğunun yanında olduğunu hissettirmesi ve kendi çocuğunu ve zorbaca davranan çocuğu suçlamadan okul ile iletişime geçmesi en doğru yaklaşım olacaktır.

Tüm ebeveynlerimize öneriler:

- Çocuklarınızın, özellikle saldırgan davranışlarla istediklerini yerine getirmelerine izin vermeyin.
- Çocuklarınıza, sosyal olgunluklarına uygun görevler vererek özgüvenlerinin gelişmesini destekleyin.
- Çocuğunuz veya siz kızgın ve öfkeliyken tartışmamaya özen gösterin, sakinleştikten sonra konuyu birlikte konuşarak değerlendirin.
- Çocuğunuzun seyrettiği TV programları, filmler ve oynadığı bilgisayar oyunları ve ilgileri ile ilgili bilgi sahibi olun. Televizyon, bilgisayar, tablet ve telefon kullanımını sınırlandırın, içeriklerini takip edin.
- Seyredilen film veya yaşanan gerçek olaylar üzerinde mutlaka paylaşımda bulunun, topluma uyan veya uymayan davranışları birlikte değerlendirin, nedenleri üzerine sohbet edin.
- Çocuğunuzu çeşitli sosyal ve sportif alanlara yöneltin, ilgi alanlarını ve hobilerini yapması için fırsat verin.
- Çocuğunuzla nitelikli zaman geçirin.
- Çocuğunuzla sorgulayıcı nitelikte değil, paylaşım amacıyla sohbet edin, çocuğunuzun arkadaşlıklarını (kendisini üzen veya kızdıran) anlamaya çalışın.
- Çocuğunuzun davranışları ile ilgili olarak sıklıkla biz öğretmenlerden bilgi alın ve eğer herhangi bir alanda sorun belirtilirse, bizlerle işbirliği kurmayı ihmal etmeyin.

